

Antropologia econòmica

Codi: 101267
Crèdits: 6

2024/2025

Titulació	Tipus	Curs
2500256 Antropologia Social i Cultural	OB	2

Professor/a de contacte

Nom: Hugo Valenzuela Garcia

Correu electrònic: hugo.valenzuela@uab.cat

Equip docent

Miroslav Ariel Alexis Pulgar Corrotea

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No es requereix un coneixement específic, però es recomana coneixement bàsic d'antropologia social i cultural.

Objectius

El objectius del curs són tres:

- Conèixer les contribucions disciplinars més importants de l'antropologia econòmica.
- Conèixer la diversitat històrica i cultural de les institucions econòmiques.
- Identificar formes d'economia informal al nostre entorn immediat.

I addicionalment:

- Valorar el patrimoni etnològic de Catalunya mitjançant el coneixement d'algunes activitats econòmiques tradicionals.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.

- Demostrar habilitats per treballar de manera autònoma o en equip per tal d'assolir els objectius planificats, en aquest cas en contextos multiculturals i interdisciplinaris.
- Demostrar que es coneix i es comprèn la història de la teoria antropològica i la gènesi dels seus conceptes bàsics.
- Fer servir les eines digitals i interpretar fonts documentals específiques de manera crítica.
- Fer treballs escrits o presentacions orals efectius i adaptats al registre adequat en diferents llengües.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar el corpus etnogràfic i teòric de la disciplina amb capacitat d'anàlisi crítica i de síntesi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar les complementarietats i les incongruències de diferents informes etnogràfics de la mateixa zona.
3. Analitzar teòricament exemples etnogràfics de diversitat cultural en els àmbits del parentiu, l'economia, la política i la religió.
4. Avaluar críticament els models teòrics explícits i implícits als materials etnogràfics.
5. Conèixer i comprendre la incidència de la cultura en els diversos sistemes institucionals d'acció social.
6. Establir la connexió històrica entre el coneixement etnogràfic i el desenvolupament teòric.
7. Expressar les idees amb un vocabulari específic adequat a la disciplina.
8. Identificar i aplegar críticament la bibliografia bàsica que ha conformat el camp d'estudi.
9. Identificar la variabilitat sociocultural a través de textos etnogràfics i fonts audiovisuals.
10. Identificar la variabilitat transcultural dels sistemes econòmics, de parentiu, polítics, simbòlics i cognitius, educatius i de gènere, i la teoria antropològica que hi fa referència.
11. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
12. Interpretar la diversitat cultural a través de l'etnografia.
13. Resumir les característiques d'un text escrit en funció dels propòsits comunicatius.
14. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.
15. Treballar en equip respectant les diverses opinions.
16. Utilitzar els conceptes bàsics de la teoria antropològica.
17. Valorar la fiabilitat de les fonts, seleccionar dades rellevants i contrastar la informació.

Continguts

Els continguts de l'assignatura s'estructuren en diferents blocs temàtics:

1. Antropologia i economia
2. Orientacions teòriques en antropologia econòmica
3. Economia informal i ocupació.
4. Producció.
5. Distribució.
6. Consum

Dintre de cada bloc temàtic els temes són els següents:

1. Antropologia i economia
 - Aristòtil i els escolàstics
 - La Fisiocràcia i l'economia política
 - L'economia clàssica
 - L'economia marxista
 - L'economia neoclàssica
 - Keynesianisme, Monetarisme, Neoinstitucionalismo.

2. Orientacions teòriques en antropologia econòmica

- Arguments formalistes
- Arguments substantivats
- Determinisme ambiental versus possibilisme
- Evolució cultural i adaptació
- L'ecologia cultural
- El marxisme estructural de Godelier
- Meillassoux: el mode de producció domèstic.
- La invenció del subdesenvolupament
- La teoria de la dependència
- La involució capitalista

3. Economia informal i ocupació

- El mercat dual de treball
- La "fi del treball"
- Més enllà del mercat
- Els enclavaments ètnics o les economies ètniques

4. Producció

- Ecologia
- Tecnologia
- Treball
- La caça- recol·lecció
- L'agricultura primitiva
- Ramaders
- Tecnologia i evolució

5. Distribució

- Comerç
- Mercat
- Economies multicèntriques
- Moneda primitiva
- La sal dels baruya
- Petxines a la Nord- Amèrica Indígena
- Moneda de les Illes Palau i Yap
- Moneda de la Illa Rossel
- Cauris
- Monedes i criptomonedes

6. Consum

- El consum ostensible
- Habitus, gust i distinció

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	25	1	16, 10, 5, 3
Comentaris de text a classe	20	0,8	2, 16, 17, 4, 1, 8, 15, 6, 7, 11, 9, 10, 12, 5, 14, 13, 3
Visita externa (Museu etnològic, etc.)	5	0,2	1, 6, 7, 11, 10, 5
Tipus: Supervisades			
Exercicis i pràctiques	20	0,8	2, 16, 17, 1, 8, 15, 7, 11, 10
Treball opcional	5	0,2	9, 3

Tipus: Autònomes

Lectura materials i estudi	42	1,68	2, 16, 17, 4, 1, 8, 6, 7, 11, 9, 12, 5, 13, 3
Recerca Internet	25	1	17, 1, 8, 6, 7, 9, 14, 13

La metodologia didàctica utilitzada en aquest curs implicarà:

1. Pràctiques a l'aula: treball autònom o en grup sobre un tema determinat.
2. Aportacions teòrico/pràctiques: una introducció per part del docent, amb exemples i discussions amb els participants, i la presentació formal d'un tema substantiu del temari per part dels alumnes. Els materials emprats a classe estan disponibles al Campus Virtual i en d'altres webs administrades pel professorat.
3. Possible sortida de curs (que coincideixi amb horari docent).

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exàmen Parcial 1	30%	1,5	0,06	16, 4, 14, 3
Exàmen Parcial 2	30%	1,5	0,06	2, 16, 1, 8, 6, 7, 9, 10, 14, 13
Participació i interacció	10%	1	0,04	2, 16, 17, 4, 1, 8, 15, 6, 7, 11, 10, 12, 14, 13
Treballs d'avaluació continuada (lectures, exercicis, debats, etc.)	30%	4	0,16	2, 16, 4, 6, 9, 10, 12, 5, 14, 13, 3

L'avaluació continuada consistirà en el comentari individual o en petit grup de textos que es repartiran pel professorat a classe per il·lustrar cadascun dels temes del programa, amb un mínim de 6, dels quals es traurà la nota mitja. Aquests documents estaran disponibles al campus virtual. Aquestes tasques han de realitzar-se a classe per ser avaluables.

Només són recuperables els exàmens parcials, no la resta d'activitats. Per superar l'assignatura és imprescindible aprovar els exàmens parcials (1 i 2) amb una qualificació mínima de 5. Per participar a la recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat [no necessàriament aprovat] en un conjunt d'activitats (mínim 2/3). És fonamental que l'alumne es presenti, com a mínim, al primer parcial, d'altra manera seria considerat NO AVALUABLE.

La nota final es comunicarà per Aula Moodle de forma individualitzada i es programarà una sessió de revisió de notes, així com una data de re-avaluació. Fora d'aquestes dates programades, i vies de comunicació, no s'atendran revisions personals ni es contestaran correus electrònics relacionats amb l'avaluació. Els dubtes i les reclamacions seran atesos exclusivament a les sessions programades de revisió de notes.

Les casuístiques personals que puguin influir en el seguiment normal del curs per part d'un alumne particular (malalties, feines, qüestions personals...) es podran discutir amb el professorat, que tractarà d'oferir una opció flexible a l'estudiant si està raonadament justificada. Ara bé, només es tindran en compte aquestes qüestions

quan siguin sobrevingudes i convenientment justificades (amb certificats) o quan es coneguin amb antelació, es discuteixin amb el professorat durant el primer mes lectiu de l'assignatura - no després ni al darrer moment.

Els treballs que es lliurin es faran a mans exclusivament mitjançant l'opció "Lliurament d'arxius" del campus virtual que disposarà d'un període de vigència.

En relació al plagi: en cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquesta avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà "suspès". Així mateix, quan hi hagi sospita de que l'alumnat ha fet servir IA per generar documents avaluable, el docent es reserva el dret de avaluar aquests coneixements per una via alternativa (per exemple, prova oral).

Avaluació única. Les persones que s'acullin a aquesta modalitat d'avaluació comunicant-ho en el període habilitat per fer-ho, hauran de fer a) un examen del temari de l'assignatura (50%), b) presentar un comentari d'almenys tres textos comentats a classe i disponibles al Campus Virtual amb un màxim de 1.000 paraules (30%); i c) un resum d'alguns dels capítols del manual de l'assignatura amb un màxim de 300 paraules (20%). La mitja dels tres exercicis donarà la nota final.

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA (* s'ha optat per referenciar el nom complet de les autores per visibilitzar la seva aportació)

Manual de Curs obligatori

Molina, JL i Valenzuela, Hugo (2006) *Invitación a la Antropología Económica*. BCN: Bellaterra.

Manuels d'antropologia econòmica

Narotzky, Susana (2005). *Antropología económica*. Barcelona: Melusina.

Plattner, S. (ed.) (1989). *Economic Anthropology*. Stanford: Stanford University Press.

Introducció: antropologia i economia

Dumont, Louis (1992). *Homo aequalis. Génesis y apogeo de la ideología económica* [*Homo aequalis. Genèse et épanouissement de l'idéologie économique*, 1977]. Madrid: Taurus.

Herskovits, Melville J. (1954). *Antropología económica. Estudio de economía comparada*. [*Economic Anthropology. A Study in Comparative Economics* (1952)]. México: F.C.E..

Barber, William J. (1992). *Historia del pensamiento económico* [*A History of Economic Thought*, 1967]. Madrid: Alianza Universidad.

El debat formalistes - sustantivistes

Burling, Robbins (1976). "Teorías de maximización y el estudio de la antropología económica" en Godelier, M. (ed.), *Antropología y economía*. Barcelona: Anagrama.

Polanyi, Karl (1992). *La gran transformación. Los orígenes políticos y económicos de nuestro tiempo* [*The Great Transformation. The Political and Economic Origins of our Time*, 1944]. México: F.C.E.

Materialisme cultural i ecologia cultural

Harris, Marvin (1982). El materialismo cultural como estrategia de investigación. Madrid: Alianza.

Rappaport, Roy A. (1987). Cerdos para los antepasados. El ritual en la ecología de un pueblo en Nueva Guinea [Pigs for the ancestors. Ritual in the ecology of a New Guinea people, 1968]. Madrid: Editorial Siglo XXI.

Aproximació marxista

Parte III de Godelier, M. (1976). Antropología y Economía. Barcelona: Anagrama.

Meillassoux, Claude (1987). Mujeres, graneros y capitales. Economía doméstica y capitalismo [Femmes, greniers, capitaux. 1975]. Madrid: Siglo XXI.

El debat del desenvolupament

Viola, Andreu (2000). Antropología del desarrollo. Teorías y estudios etnográficos en América Latina. Barcelona: Paidós

Economía informal i ocupació

Mingione, Enzo (1993). Las sociedades fragmentadas. Una sociología de la vida económica más allá del paradigma del mercado [Fragmented Societies. A Sociology of Economic Life beyond the Market Paradigm, 1991]. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social.

Pahl, R.E. (1991). Divisiones del trabajo [Divisions of Labour, 1984]. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad social.

Rifkin, Jeremy (1996). El fin del trabajo. Nuevas tecnologías contra puestos de trabajo: el nacimiento de una nueva era [The end of work. The decline of the global labor force and the dawn of the post-market era, 1994]. Barcelona: Paidós.

Producció

Valdés del Toro (1976). "Ecología y trabajo, fiestas y dieta en un concejo del Occidente astur" en C. LISÓN (ed.), Temas de antropología española. Madrid: Akal.

Wolf, Eric R. (1978). Los campesinos [Peasants, 1971]. Barcelona: Labor.

Distribució

Malinowski, B. (1986). Els argonautes del Pacífic Occidental. Estudi sobre el tarannà emprenedor i aventurer dels indígenes dels arxipèlags de la Nova Guinea melanesia [Argonauts of the Western Pacific. An Account of Native Enterprise and Adventure in the Archipelagoes of Melanesian New Guinea, 1922]. Barcelona: Edicions 62/Diputació de Barcelona.

Piddocke, Stuart (1981). "El sistema de potlatch de los kwakiutl del sur: una nueva perspectiva" [Southwestern Journal of Anthropology, 1960] en Llobera, J.R., Antropología Económica. Estudios Etnográficos. Barcelona: Anagrama.

Godelier, M. (1998). El enigma del don [L'énigme du don, 1996]. Barcelona: Paidós. Economies multicéntriques i la moneda primitiva Armstrong, W.E. (1981). "La moneda de la isla Rossel: un sistema monetario único" [The Economic Journal, vol. XXXIV, sept. 1924] en Llobera, J.R., Antropología Económica. Estudios Etnográficos. Barcelona: Anagrama.

Bohannon, Paul J. (1981). "El impacto de la moneda en una economía africana de subsistencia" [The Journal of Economic History, 19, dic. 1959] en Llobera, J.R., Antropología Económica. Estudios Etnográficos. Barcelona: Anagrama.

Einzig, Paul (1949). Primitive Money. In its Ethnological, Historical and Economic Aspects. Glasgow: Pergamon Press.

Moreno Feliu, Paz (1991). ¿El dinero? Cuadernos A de Antropología , 11. Anthropos.

Consum

Veblen, Thorstein (1966). Teoria de la clase ociosa[1899]. F.C.E., México, 1966.

Fine, Ben (2002).The World of Consumption. The Material and Cultural Revisited.London & New York: Routledge.

Bourdieu, Pierre (1988).La distinción: criterio y bases sociales del gusto [La Distinction, 1979]. Taurus, Madrid, 1988

Bibliografia complementària

Baba, Marietta (2006) "Anthropology and Business", In: H. James H.J. Birx (Ed.). *Encyclopedia of Anthropology*.Thousand Oaks. Sage. Pp.83-117.

Ho, Karen (2009). *Liquidated. An Ethnography of Wall Street*. Durham. Duke University Press.

Jedy-Ballini, Monique and Bernard Juillerat (eds.) (2002). *People and Things: Social Mediations in Oceania*. Durham, NC: Carolina Academic Press.

Knowles, Caroline (2014). *Flip-Flop: A Journey Through Globalisation's Backroads*. Series Anthropology, Culture and Society. Pluto Press.

Strang, Veronica and Mark Busse (eds.) (2011.). *Ownership and Appropriation*. ASA Monographs, 47. New York: Berg.

Zelizer, Viviana (2007) *The Purchase of Intimacy*. Princeton University Press.

Zelizer, Viviana (1997) *The social meaning of money: pin money, paychecks, poor relief, and other currencies*. Princeton University Press.

Programari

- Teams
- Word
- Excel
- Power Point

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català/Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català/Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt